

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2011)

2ο Πανελλήνιο Συνέδριο: «Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»

Διδακτική προσέγγιση της συμπληρωματικής εξ αποστάσεως διδασκαλίας της Γλώσσας με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Γ' τάξη Δημοτικού.

Α. Κόκκαλη

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κόκκαλη Α. (2023). Διδακτική προσέγγιση της συμπληρωματικής εξ αποστάσεως διδασκαλίας της Γλώσσας με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Γ' τάξη Δημοτικού. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 0341–0350. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/4892>

Διδακτική προσέγγιση της συμπληρωματικής εξ αποστάσεως διδασκαλίας της Γλώσσας με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Γ΄ τάξη Δημοτικού.

Α. Κόκκαλη

Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ζακύνθου
Φοιτήτρια Τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
anna.kokkali@hotmail.com

Περίληψη

Στην εισήγηση αυτή παρουσιάζεται ένα εκπαιδευτικό σενάριο για συμπληρωματική εξ αποστάσεως διδασκαλία στην Γ΄ Τάξη Δημοτικού, στο μάθημα της Γλώσσας, με τη χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι Νέες Τεχνολογίες. Η παρούσα πρόταση αποτελεί μια επιπρόσθετη μορφή διδασκαλίας, ενταγμένη στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ), με σκοπό τη βοήθεια των μαθητών στην κατανόηση γραμματικών φαινομένων, από το σπίτι και με την καθοδήγηση κάποιου επιβλέποντα, εξαιτίας κάποιων ιδιαίτερων εκπαιδευτικών και σχολικών συνθηκών μάθησης.

Λέξεις-κλειδιά: ΤΠΕ, Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού, εξ αποστάσεως διδασκαλία

1. Εισαγωγή

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορικής και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) αποτελούν πλέον βασικό στοιχείο της καθημερινής μας ζωής και ως εκ τούτου έχουν κυρίαρχη θέση και στο χώρο της εκπαίδευσης (Γκότζος, Βέμμου, 2009). Σε κάποιους τομείς της εκπαίδευσης, οι ΤΠΕ είναι απαραίτητο μέσο εκμάθησης, καθώς κάποιιο εκπαιδευόμενος μπορεί να δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν ή να συμμετέχουν στα μαθήματα, εξαιτίας κάποιων ιδιαίτερων κοινωνικών ή οικονομικών συνθηκών.

Σε αρκετές περιπτώσεις, οι ΤΠΕ μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά, ως τρόπος ενίσχυσης της μάθησης σε ιδιαίτερες εκπαιδευτικές συνθήκες. Ειδικότερα, μπορούν να αξιοποιηθούν στα ολιγοθέσια σχολεία, όπου ο εκπαιδευτικός χρειάζεται διδακτικές μεθόδους άμεσες και ελκυστικές για τους μαθητές, ώστε να προλαβαίνει να οργανώνει καλύτερα το μάθημά του και να αξιοποιεί στο βέλτιστο βαθμό τον ελάχιστο χρόνο που διαθέτει.

Στη χώρα μας υπάρχουν αρκετά ολιγοθέσια δημοτικά σχολεία, τα οποία δημιουργήθηκαν για να καλύπτουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες κάποιων απομακρυσμένων χωριών ή περιοχών. Στα σχολεία αυτά ο αριθμός των μαθητών είναι μικρός και το μάθημα δε γίνεται ξεχωριστά για κάθε τάξη από έναν εκπαιδευτικό όπως στα πολυθέσια σχολεία, αλλά αντίθετα, ο ένας εκπαιδευτικός αναγκάζεται να κάνει συνδιδασκαλία δυο, τριών ή και περισσότερων τάξεων στην ίδια αίθουσα. Οι Γ΄-Δ΄ και οι Ε΄-Στ΄ τάξεις μάλιστα, λειτουργούν συμπληρωματικά

και εναλλακτικά. Αυτό σημαίνει ότι κάθε σχολική χρονιά οι μαθητές κάνουν τα μαθήματα του αντίστοιχου κύκλου, ενώ την επόμενη κάνουν τον αντίστροφο κύκλο. Για παράδειγμα, τη μια σχολική χρονιά μπορεί να κάνουν οι μαθητές τα μαθήματα της Δ΄ Τάξης και την επόμενη της Γ΄ τάξης.

Υπάρχουν λοιπόν κάποιοι μαθητές που π.χ. από τη Β΄ Τάξη αναγκάζονται να φοιτήσουν κατευθείαν στην Δ΄ τάξη και την επόμενη χρονιά φοιτούν στην Γ΄ έχοντας χάσει ουσιαστικά την ύλη μιας χρονιάς. Το ίδιο σύστημα ισχύει και για τις δυο μεγαλύτερες τάξεις του Δημοτικού. Υπό αυτές τις συνθήκες δημιουργούνται πολλές δυσκολίες για τους μαθητές που τυχαίνει να φοιτούν στον αντίστροφο κύκλο μαθημάτων, καθώς καλούνται να αποκτήσουν γνώσεις που δεν βρίσκονται ακόμα στο επίπεδό τους. Σε αυτή την περίπτωση θα μπορούσε να εφαρμοστεί ένα εξ αποστάσεως σχέδιο διδασκαλίας με συμπληρωματικές και επεξηγηματικές δραστηριότητες, που θα βοηθούν το μαθητή να εμπεδώσει καλύτερα την τρέχουσα σχολική ύλη.

Με βάση τα παραπάνω, ο στόχος αυτής της εργασίας είναι να προταθεί μια διδακτική προσέγγιση για συμπληρωματική εξ αποστάσεως διδασκαλία με τη βοήθεια των ΤΠΕ, ώστε να αντιμετωπιστεί όσο το δυνατόν περισσότερο η δυσκολία των μαθητών των ολιγοθέσιων σχολείων ιδιαίτερα αυτών που φοιτούν σε αντίστροφο κύκλο και να καλυφθούν τυχόν γνωστικά κενά.

2. Εξ αποστάσεως διδασκαλία στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι συνδεδεμένη με την τριτοβάθμια εκπαίδευση, εξαιτίας της χρήσης της κυρίως από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και σε κάποιες περιπτώσεις και από ορισμένα Συμβατικά Ελληνικά Πανεπιστήμια. Σύμφωνα με τον Λιοναράκη (2005), είναι δύσκολο να αποδοθεί ένας συνολικά αποδεκτός ορισμός για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Είναι όμως γενικά αποδεκτό ότι η εξ αποστάσεως διδασκαλία είναι μια μέθοδος εκπαίδευσης, κατά την οποία δε συνεπάγεται η φυσική παρουσία του εκπαιδευομένου στον τόπο διδασκαλίας. Με βάση αυτόν τον ορισμό, δε συναντάμε συνήθως εξ αποστάσεως μεθόδους στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, καθώς η βαθμίδα αυτή στηρίζεται κυρίως στην προσωπική και άμεση επαφή του μαθητή με τον δάσκαλο.

Εν τούτοις, στη χώρα μας υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η εξ αποστάσεως μεθοδολογία κρίνεται απαραίτητη για την εκπαίδευση των μαθητών, εξαιτίας κάποιων ιδιαίτερων συνθηκών που μπορεί να τους εμποδίζουν να εκπαιδευτούν. Ένα παράδειγμα που αναφέρει για την ελληνική πραγματικότητα η Κοντογεωργάκου (2010), το οποίο δείχνει την ανάγκη εφαρμογής της εξ αποστάσεως μεθοδολογίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, είναι το μεγάλο ποσοστό μαθητικής διαρροής και η διακοπή της φοίτησης μαθητών του δημοτικού και κυρίως των τριών πρώτων τάξεων για οικονομικούς ή κοινωνικούς λόγους. Με την εξ αποστάσεως διδασκαλία οι μαθητές αυτοί έχουν την ευκαιρία να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους με ειδικά διαμορφωμένο και σχεδιασμένο διδακτικό υλικό και κατάλληλη υποστήριξη.

Ειδικότερα, στην εργασία αυτή προτείνεται μια συμπληρωματική μορφή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης η οποία θα καλύπτει το κενό διδασκαλίας του μαθήματος της Γλώσσας στις περιπτώσεις συνδιδασκαλίας στα ολιγοθέσια ελληνικά δημοτικά σχολεία.

3. Θεωρίες μάθησης και η συσχέτισή τους με την εφαρμογή των ΤΠΕ

Σύμφωνα με τα παραπάνω, για να γίνει ο σωστός σχεδιασμός του κατάλληλου υλικού χρειάζεται να λάβουμε υπόψη μας τον τρόπο που μαθαίνει ο μαθητής. Σύμφωνα με τον δομικό εποικοδομισμό του Piaget, ο μαθητής μαθαίνει αλληλεπιδρώντας με το περιβάλλον του, χτίζοντας και εποικοδομώντας τη νέα γνώση στην προϋπάρχουσα. (Πόρποδας, 2005). Ακόμη, έχει ο ίδιος ο μαθητής την ευθύνη για τον τρόπο με τον οποίο θα λάβει τις απαραίτητες πληροφορίες. (Γκότζος, Βέμμου, 2009). Αυτό είναι κάτι που μπορεί να εκμεταλλευτεί ο εκπαιδευτικός, δίνοντας τα κατάλληλα ερεθίσματα στο μαθητή του και καθοδηγώντας τον σταδιακά στην απόκτηση του γνωστικού αντικειμένου.

Επίσης, ο Vygotsky στον κοινωνικό εποικοδομισμό αναφέρει ότι ο κοινωνικός περίγυρος διαμορφώνει σε μεγάλο βαθμό το γνωστικό επίπεδο του μαθητή, κάτι το οποίο ενστερνίζεται σύμφωνα με τον Μαρσαγγούρα (2003) και η μιχελβιοριστική σχολή, δίνοντας μεγάλη σημασία στο εξωτερικό περιβάλλον. Ο εκπαιδευτικός μπορεί, λοιπόν, να λάβει υπόψη του τις θεωρίες αυτές, ενσωματώνοντας στη διδασκαλία του μεθόδους εξωτερικής παρατήρησης και προσέλευσης του ενδιαφέροντος των μαθητών. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση ΤΠΕ στα σχολεία, όπου δίνονται εξωτερικά ερεθίσματα στους μαθητές μέσω των πολυμέσων, όπως εκπαιδευτικά CD, DVD, ασκήσεις στον υπολογιστή με γραφικά και εικόνες, βίντεο και ηχητικά αποσπάσματα (Ράπτης & Ράπτη, 2006).

Με τους τρόπους αυτούς ενισχύεται και η ενεργός συμμετοχή του μαθητή, η οποία σύμφωνα με την ανθρωπιστική σχολή είναι απαραίτητη για πιο αποτελεσματική μάθηση, καθώς ο μαθητής δεν είναι παθητικός αποδέκτης όσων του παρουσιάζονται, αλλά έχει τη δυνατότητα και να αποδέχεται, να ελέγχει, να κρίνει, να επεξεργάζεται, να αξιολογεί, να απορρίπτει και να κρίνει τα στοιχεία του σχολικού περιβάλλοντος. Γι' αυτό το λόγο το έργο του εκπαιδευτικού δεν είναι η άμεση παρέμβαση, αλλά η δημιουργία του κατάλληλου σχολικού κλίματος και η θεσμοθέτηση της δυνατότητας επιλογής για τον μαθητή (Μαρσαγγούρας, 2003).

Η ψυχοδυναμική σχολή τέλος, αναφέρει ότι η ανάπτυξη του παιδιού είναι αποτέλεσμα ενός συνδυασμού εξωτερικών και εσωτερικών παραγόντων και διεργασιών και ότι ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να έχει περισσότερο συμβουλευτικό, διαμεσολαβητικό και ενισχυτικό ρόλο και να οδηγεί το μαθητή στη διαμόρφωση της αλληλοεπικοινωνίας και της συνείδησης των δυνατοτήτων του. Οι ΤΠΕ μπορούν να ενισχύσουν αυτή την αντίληψη, καθοδηγώντας μέσα από συγκεκριμένες

δραστηριότητες το μαθητή στην επίγνωση του γνωστικού του επιπέδου και στην αναδιαμόρφωση των ιδεών και των αντιλήψεών του.

4. Μοντέλο συμπληρωματικής διδασκαλίας με τη χρήση ΤΠΕ

Έχοντας υπόψη όλες τις παραπάνω θεωρίες μάθησης και την υλοποίησή τους ανάλογα με τις εκάστοτε διδακτικές συνθήκες, προτείνεται ένα μοντέλο διδασκαλίας που θα βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα τα γνωστικά αντικείμενα στα οποία συναντούν δυσκολίες, χρησιμοποιώντας τις μεθόδους των ΤΠΕ.

Η ανάγκη γι' αυτό το συμπληρωματικό μοντέλο παρουσιάζεται από τη στιγμή που οι μαθητές δεν μπορούν να συμβαδίσουν με την υπόλοιπη τάξη, εξαιτίας του χάσματος που εμφανίζεται έχοντας παραλείψει μια τάξη στα ολιγοθέσια σχολεία.

Ο σχεδιασμός του έγινε παίρνοντας ιδέες από ένα δειγματικό σχολείο του εξωτερικού, το λεγόμενο «σχολείο στον αέρα», στην περιοχή Alice Springs της Κεντρικής Αυστραλίας, στο οποίο η διδασκαλία γίνεται εξ ολοκλήρου εξ αποστάσεως, με έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό για τους μαθητές του δημοτικού που δεν μπορούν να συμμετέχουν στο παραδοσιακό σχολείο εξαιτίας της απόστασης ή άλλων κοινωνικών λόγων (Κόκκαλη & Γεωργιάδη, 2009).

Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία και δειγματικό υλικό από το Κέντρο εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Βικτώρια (Distance Education Center of Victoria / DECV), όπου γίνεται εξ αποστάσεως διδασκαλία σε μαθητές δημοτικού, με τη βοήθεια επιβλεπόντων. (Κοντογεωργάκου, 2010).

Για την εφαρμογή του προτεινόμενου μοντέλου χρειάζεται η συνεργασία μαθητή, δασκάλου και ενός κατ' οίκον επιβλέποντα. Το μοντέλο αυτό σχεδιάστηκε για να υλοποιηθεί στον προσωπικό χώρο του μαθητή και όχι στο σχολείο, ως μια ακόμα σχολική δραστηριότητα. Λαμβάνοντας υπόψη την εξοικείωση των μαθητών της ηλικίας του δημοτικού με τα πολυμέσα και τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, δίνεται στον μαθητή ένα εκπαιδευτικό CD ή DVD στο οποίο περιλαμβάνονται διδακτικές ενότητες που δυσκολεύεται ο ίδιος να κατανοήσει, εξαιτίας της έλλειψης προϋπάρχουσας γνώσης (την οποία το μάθημα συνήθως θεωρεί δεδομένη και διδαγμένη).

Τις δραστηριότητες αυτές καλείται να πραγματοποιήσει με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή έχοντας ως αρωγό έναν ενήλικα, είτε αυτός είναι ο γονέας, ο κηδεμόνας ή κάποιο συγγενικό ή φιλικό πρόσωπο.

Ο ρόλος του επιβλέποντα στην εξ αποστάσεως πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι κυρίως να συνεργάζεται με το δάσκαλο, έτσι ώστε να κατανοεί το πρόγραμμα σπουδών και να καλλιεργεί ένα μαθησιακό περιβάλλον για το μαθητή (Κοντογεωργάκου, 2010). Επίσης, ο επιβλέπων καλείται να ελέγχει και ενθαρρύνει τη συμμετοχή του μαθητή, χωρίς να επεμβαίνει στις επιλογές του. Με βάση αυτό το σκεπτικό, το οποίο υιοθετείται από τα δυο προαναφερθέντα εξ αποστάσεως σχολεία της Αυστραλίας, στο προτεινόμενο μοντέλο ο επιβλέπων είναι

σημαντικό να διατηρεί την αντίστοιχη στάση, να ενθαρρύνει το μαθητή να συμμετέχει, ακόμα και αν δεν έχει τις γνώσεις που απαιτούν οι ΤΠΕ ή το γνωστικό αντικείμενο και να τον συμβουλεύει διακριτικά.

Ο δάσκαλος, στη συνέχεια, είναι αυτός που θα εξηγήσει στο μαθητή τον τρόπο με τον οποίο θα δουλέψει στο σπίτι και θα δώσει και τις απαραίτητες συμβουλές στον επιβλέποντα, για πιο αποτελεσματική κατ' οίκον ενασχόληση. Σε περίπτωση που ο επιβλέπωντας δεν έχει καθόλου γνώση ή εμπειρία, οφείλει να τον συμβουλεύσει με κάποιο μικρό σεμινάριο και να του υποδείξει τον τρόπο με τον οποίο θα βοηθήσει τον μαθητή.

Ο μαθητής με τη σειρά του χρειάζεται να απαντά σε εικονογραφημένες ερωτήσεις, να συμπληρώνει λέξεις, να λύνει σταυρόλεξα ή σπαζοκεφαλίες και να συμμετέχει σε παιγνιώδεις δραστηριότητες με σκοπό την εύρεση της σωστής απάντησης. Κάθε φορά που θα δίνει την απάντησή του θα επιβραβεύεται θετικά ή αρνητικά αντίστοιχα, με κατάλληλες ηχητικές εκφράσεις («Μπράβο», «πολύ καλά» ή «προσπάθησε ξανά»). Με αυτόν τον τρόπο θα συμμετέχει ενεργά και διαδραστικά και συνεπώς θα μαθαίνει ευκολότερα και πιο αναλυτικά, καθώς το μοντέλο αυτό εστιάζει στην ανάγκη του μαθητή να ασχοληθεί με κάτι ενδιαφέρον, διαφορετικό και ελκυστικό.

Η χρονική δομή και ο σχεδιασμός του προτεινόμενου μοντέλου γίνεται με βάση το χρονοδιάγραμμα που υιοθετούν και τα εξ αποστάσεως σχολεία της Αυστραλίας. Στο Κέντρο εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Βικτώρια, κάθε ενότητα απαρτίζεται από ένα δεκαπενθήμερο πρόγραμμα αποτελούμενο από το βιβλίο του μαθητή, τον οδηγό του κατ' οίκον επιβλέποντα και από συνοδευτικές πηγές (κασέτες, σχεδιαγράμματα κ.τ.λ.), το οποίο καλείται να συμπληρώσει εγκαίρως ο μαθητής και να το επιστρέψει στο δάσκαλό του για διόρθωση και επισημάνσεις (Κοντογεωργάκου, 2010). Παίρνοντας ως πρότυπο το συγκεκριμένο πρόγραμμα, δημιουργήθηκε μια σχολική ενότητα με δραστηριότητες και υλικό που καλύπτει το μαθητή για διδασκαλία περίπου δυο εβδομάδων.

5. Εφαρμογή του μοντέλου της συμπληρωματικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στο μάθημα της Γλώσσας Γ' Δημοτικού

5.1 Λόγοι επιλογής του συγκεκριμένου μαθήματος

Το μάθημα της Γλώσσας για το σχεδιασμό του προτεινόμενου μοντέλου επιλέχθηκε επειδή διαθέτει αρκετά πολύπλοκη δομή και πολλά γραμματικά φαινόμενα, τα οποία δυσκολεύουν τους μαθητές στην κατανόησή τους. Η διδακτική ύλη του μαθήματος προσφέρεται για την ανάπτυξη ενός εξ αποστάσεως σεναρίου, καθώς αρκετοί είναι οι μαθητές που έχουν πολλές γνωστικές ελλείψεις στη χρήση της γλώσσας.

Στα ολιγοθέσια σχολεία πιο συγκεκριμένα, υπάρχουν αρκετοί μαθητές που προχωρούν στην επόμενη τάξη χωρίς να έχουν κατακτήσει τα απαραίτητα γραμματικά φαινόμενα της προηγούμενης, λόγω της δομής των μαθημάτων. Το

μοντέλο αυτό σχεδιάστηκε για να καλύψει τις ελλείψεις τους και να εξηγήσει με πιο ελκυστικό τρόπο γραμματικά φαινόμενα που δεν έχουν διδαχτεί, αλλά απαιτείται να τα γνωρίζουν από τη στιγμή που μπορεί να έχουν χάσει μια σχολική χρονιά και να κάνουν τα μαθήματα της επόμενης.

5.2 Καθορισμός του περιεχομένου

Το προτεινόμενο μοντέλο περιέχει δραστηριότητες από τα **γραμματικά μέρη του λόγου**, δηλαδή το **ρήμα**, το **ουσιαστικό**, το **άρθρο** και το **επίθετο**. Οι μαθητές της Γ΄ τάξης που φοιτούν στην Δ΄ τάξη, εξαιτίας του αντίστροφου κύκλου που παρακολουθούν, δεν έχουν συναντήσει ξανά τις συγκεκριμένες έννοιες, δε γνωρίζουν τη σημασία και τη χρήση τους, παρόλο που τις χρησιμοποιούν καθημερινά στον προφορικό τους λόγο. Δυσκολεύονται να τις εφαρμόσουν σε ασκήσεις και να τις διαχωρίσουν σε μια πρόταση. Γι' αυτό το λόγο το μοντέλο αυτό θα τους βοηθήσει να εμπεδώσουν τα συγκεκριμένα γραμματικά φαινόμενα και να είναι σε θέση να τα εφαρμόζουν, ώστε να ενταχθούν στην υπόλοιπη τάξη.

5.3 Σχέση του μοντέλου με το Αναλυτικό Πλαίσιο Σπουδών (ΑΠΣ)

Σύμφωνα με το Αναλυτικό Πλαίσιο Σπουδών (ΑΠΣ), ο μαθητής στην Γ΄ Δημοτικού ασκείται βαθμιαία ώστε να κατακτήσει τη δομή και λειτουργία των μερών του λόγου και της πρότασης, να τα αναγνωρίζει μέσα στο κείμενο και να είναι σε θέση να τα χρησιμοποιεί. Στην Δ΄ Δημοτικού ο στόχος αυτός θεωρείται ότι έχει κατακτηθεί. Επομένως, το μοντέλο αυτό στηρίζει τους μαθητές που έχασαν την Γ΄ τάξη και δεν έχουν μάθει τα μέρη του λόγου, τα οποία ζητούνται στην Δ΄ τάξη.

5.4 Σκοπός και μαθησιακοί στόχοι

Βασικός σκοπός των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται μέσα από το μοντέλο αυτό είναι η κατανόηση και η ορθή χρήση των μερών του λόγου μέσα σε μια πρόταση. Μέσα από αυτόν τον σκοπό θα έρθουν σε επαφή και με τις ΤΠΕ και θα γνωρίσουν την εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Οι επιδιωκόμενοι στόχοι είναι:

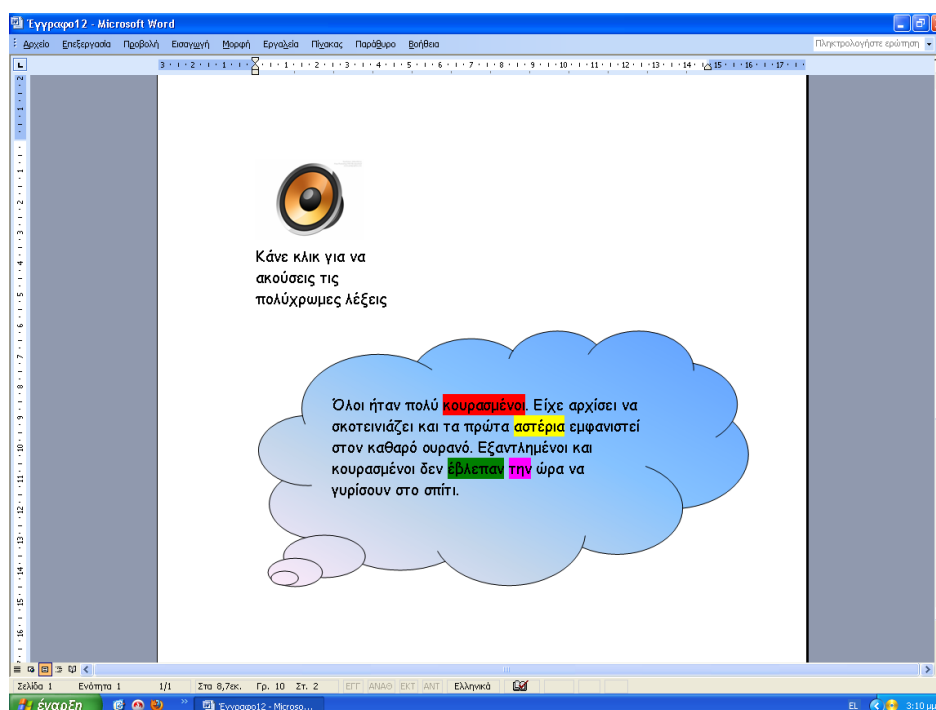
- Να γνωρίζουν τι είναι ρήμα, ουσιαστικό, άρθρο και επίθετο.
- Να τα αναγνωρίζουν ως μέρη του λόγου σε μια πρόταση.
- Να φτιάχνουν προτάσεις με κάθε ένα μέρος του λόγου ξεχωριστά.
- Να τα χρησιμοποιούν μέσα σε ένα κείμενο.
- Να εξοικειωθούν με ορισμένες από τις δυνατότητες του υπολογιστή.
- Να γνωρίσουν πώς να χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ στην εκπαίδευση.

5.5 Σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού

Στην αρχή θα δοθεί στα παιδιά ένα DVD με τις δραστηριότητες που χρειάζεται να πραγματοποιήσουν για την πρώτη από τις 2 εβδομάδες εφαρμογής του μοντέλου. Το πρώτο είδος δραστηριοτήτων θα είναι διαμορφωμένο ως εξής:

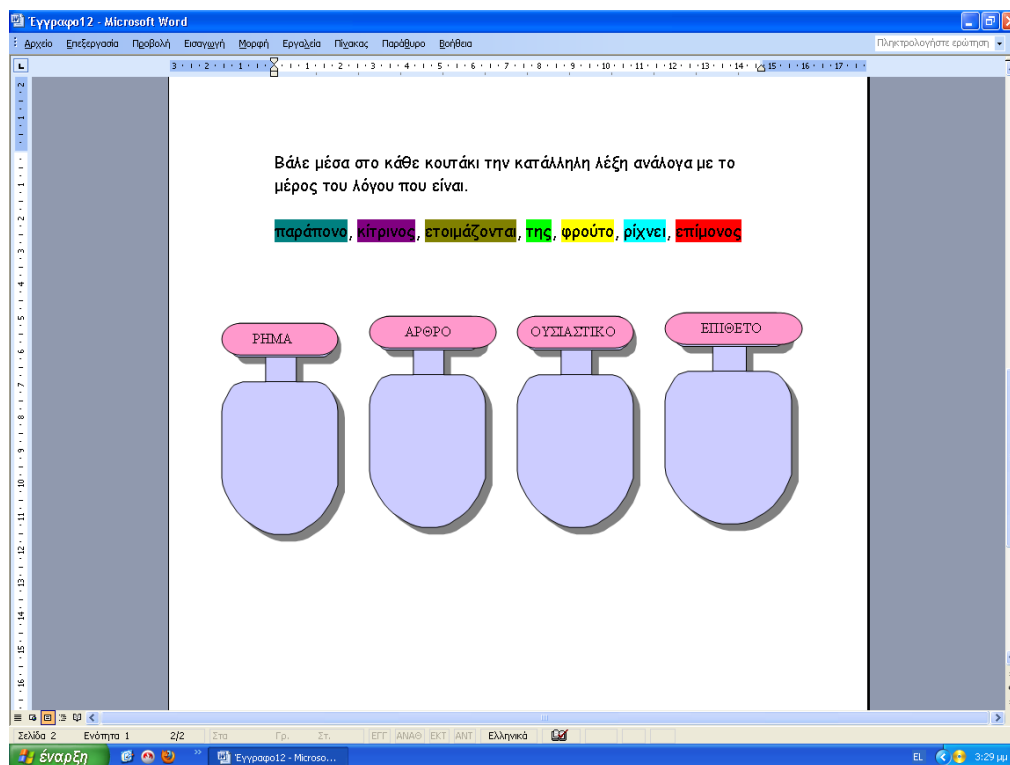
Οι μαθητές θα διαβάζουν μικρά κείμενα ή προτάσεις μέσα στα οποία θα βρίσκονται ενταγμένα όλα τα μέρη του λόγου με διαφορετικά χρώματα το κάθε ένα. Στη συνέχεια, θα καλούνται να ακουμπήσουν με ηχητικές οδηγίες με το ποντίκι σε καθένα από αυτά και θα εμφανίζεται ένα ηχητικό αρχείο που θα εξηγεί τον ορισμό της κάθε έννοιας.

Η χρήση των οπτικοακουστικών ερεθισμάτων της δραστηριότητας αυτής έχει σκοπό να προσελκύσει το ενδιαφέρον των μαθητών και, σύμφωνα με την ανθρωπιστική σχολή, να οδηγήσει στην ενεργό συμμετοχή τους και στην απόκτηση γνώσεων με διασκεδαστικό τρόπο.

Εικόνα 1: Παράδειγμα δραστηριότητας για την επεξήγηση των μερών του λόγου

Άλλο είδος δραστηριοτήτων θα είναι η ταξινόμηση των μερών του λόγου. Θα καλούνται δηλαδή οι μαθητές να ταξινομήσουν τις προτεινόμενες λέξεις σε ομάδες, ανάλογα με το αν είναι ουσιαστικά, επίθετα, άρθρα ή ρήματα σε ομάδες, βάζοντας την κάθε λέξη στο κατάλληλο κουτάκι ή στη σωστή στήλη του πίνακα.

Εικόνα 2: Παράδειγμα κατηγοριοποίησης των μερών του λόγου

Εκτός από δραστηριότητες κατηγοριοποίησης, θα υπάρχουν και άλλες, στις οποίες οι μαθητές θα πρέπει να βάλουν τις μπερδεμένες λέξεις - μέρη του λόγου στη σωστή σειρά για να φτιάξουν προτάσεις, σταυρόλεξα με τους ορισμούς των εννοιών και συμπλήρωση κενών σε προτάσεις, στις οποίες άλλοτε θα λείπει ένα ουσιαστικό, ρήμα, επίθετο ή άρθρο.

Με αυτές τις δραστηριότητες οι μαθητές θα εξοικειώνονται με τα συγκεκριμένα γραμματικά φαινόμενα και θα βλέπουν το μάθημα ως παιχνίδι. Θα υπάρχει μάλιστα σύστημα καταγραφής πόντων, δηλαδή κάθε φορά που θα δίνεται η σωστή απάντηση από τους μαθητές θα κερδίζουν πόντους ως επιβράβευση και κίνητρο να συνεχίσουν στο παρακάτω επίπεδο. Με τις ΤΠΕ θα είναι δυνατόν να ενισχυθούν οι θεωρίες μάθησης που αναφέρθηκαν και παραπάνω και οι μαθητές θα έχουν τη δυνατότητα να οικοδομήσουν τη νέα γνώση με ενδιαφέρον για κάτι καινούριο και διαφορετικό.

5.6 Σχεδιασμός του υποστηρικτικού μηχανισμού

Αφού δοθεί στους μαθητές το εκπαιδευτικό υλικό (DVD, CD) και εξηγήσει ο δάσκαλος τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να δουλέψουν οι μαθητές, θα οργανωθούν και κάποιες συναντήσεις ανά τακτά διαστήματα με τους γονείς ή τα ενήλικα άτομα που θα αναλάβουν το ρόλο του επιβλέποντα στο σπίτι. Γνωρίζοντας ότι η πλειοψηφία των οικογενειών διαθέτει έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή στο σπίτι ή στο κοντινό

περιβάλλον, που μπορεί να έχει πρόσβαση, ο δάσκαλος θα εξηγήσει στους επιβλέποντες τον τρόπο με τον οποίο θα βοηθούν τους μαθητές κατ' οίκον. Θα διευκρινίσει τον υποστηρικτικό τους ρόλο και θα τους παρέχει συνεχώς οδηγίες και μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όπου αυτό είναι εφικτό. Σε περίπτωση που κάποιος μαθητής δε διαθέτει ηλεκτρονικό υπολογιστή στο σπίτι, ή στο συγγενικό ή φιλικό του περιβάλλον, προτείνεται να δημιουργούνται ομάδες 2 ή 3 μαθητών, σε σπίτι στο οποίο υπάρχει πρόσβαση σε υπολογιστή, όπου θα υπάρχει συνεργασία μεταξύ των μαθητών. Προτείνεται επίσης, η πρόσβαση των μαθητών στους υπολογιστές του σχολείου, μέσα στο ωράριο του ολοήμερου δημοτικού, ώστε να μην υπάρχει σύγχυση και απογοήτευση από τους μαθητές που δε διαθέτουν ηλεκτρονικό υπολογιστή στο σπίτι και να παρέχονται ίσες ευκαιρίες σε όλους.

5.7 Αξιολόγηση των μαθητών

Οι μαθητές, αφού ολοκληρώσουν τον κύκλο των δραστηριοτήτων τους, θα αξιολογηθούν από το δάσκαλο, ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσο το μοντέλο αυτό τους βοήθησε να κατανοήσουν τα μέρη του λόγου. Η αξιολόγηση θα γίνει με ένα κριτήριο αξιολόγησης στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, με παρεμφερείς δραστηριότητες με εκείνες που πραγματοποιούσαν οι ίδιοι κατ' οίκον. Το κριτήριο αξιολόγησης θα αποτελείται από ένα δεκάλεπτο παιγνιώδες πακέτο εφαρμογών, όπου θα απαντούν οι μαθητές, θα συμπληρώνουν κενά, θα αντιστοιχίζουν τις λέξεις με το μέρος του λόγου που τους ταιριάζει, θα φτιάχνουν προτάσεις και θα επιβραβεύονται θετικά ή αρνητικά κάθε φορά που απαντούν σωστά ή λάθος αντίστοιχα. Στο τέλος θα γίνει συζήτηση με τους μαθητές για το κατά πόσο τους άρεσε αυτό το μοντέλο δραστηριοτήτων, που δυσκολεύτηκαν και τι τους έκανε εντύπωση. Εκτός από τους μαθητές, θα δοθεί και στους επιβλέποντες ένα ερωτηματολόγιο, έντυπα ή και ηλεκτρονικά, στο οποίο θα απαντούν σε ερωτήσεις σχετικά με το πόσο δυσκολεύτηκαν να βοηθήσουν τον μαθητή, αν ο μαθητής ήταν πρόθυμος στο σπίτι να συμμετέχει και να πραγματοποιεί τις δραστηριότητες και κατά πόσο πιστεύουν ότι αυτό το μοντέλο στήριξε τους μαθητές, τους βοήθησε να συμπληρώσουν τα γνωστικά τους κενά και να εξοικειωθούν με τις ΤΠΕ.

6. Επίλογος

Συμπερασματικά, το διδακτικό μοντέλο που παρουσιάζεται στην παρούσα εισήγηση σχεδιάστηκε με σκοπό να δείξει έναν τρόπο εξ' αποστάσεως διδασκαλίας, ο οποίος θα βοηθά και το μαθητή και τον εκπαιδευτικό να ξεπεράσουν τυχόν γνωστικά εμπόδια που συναντούν καθημερινά στην εκπαιδευτική διαδικασία. Συνεπώς, και ο μαθητής θα ενισχυθεί χρησιμοποιώντας τις ΤΠΕ σε διαδραστικές δραστηριότητες, ώστε να μάθει πιο ευχάριστα κάποιο γραμματικό φαινόμενο, αλλά και ο δάσκαλος θα μειώνει τις γνωστικές διαφορές μεταξύ των μαθητών του και θα δίνει σε όλους την ευκαιρία να μορφωθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, ανεξάρτητα από τις δύσκολες μαθησιακές συνθήκες στις οποίες μπορεί να βρίσκονται.

Βιβλιογραφία

- Γκότζος, Δ., Βέμμου, Ε. (2009). Διδακτική προσέγγιση της διδασκαλίας της Γλώσσας με την αξιοποίηση των ΤΠΕ. Σενάριο Διδασκαλίας: Μαθαίνω γράμματα και σχήματα. 1^ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο «Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία». Βόλος, Εκδόσεις Ε.Τ.Π.Ε.
- Κόκκαλη, Α., Γεωργιάδη, Ε. (2009). Εξ αποστάσεως Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση σε ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες: Η περίπτωση χωρών της Αυστραλίας και της Αφρικής: 5^ο Διεθνές Συνέδριο για την εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση για Διεθνείς Συνεργασίες και Εκπαιδευτική Ανάπτυξη. Αθήνα, Εκδόσεις Ε.Α.Π.
- Κοντογεωργάκου, Β. (2010). Το σύστημα εξ αποστάσεως πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Αυστραλίας, Διερεύνηση των δυνατοτήτων εφαρμογής του στην Ελλάδα. Διπλωματική εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, Ελλάδα.
- Λιοναράκης, Α. (2005). Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικασίες μάθησης. Στο: Α. Λιοναράκης (Επιμ.). *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές*. (σελ. 13-38). Πάτρα: ΕΑΠ
- Ματσαγγούρας, Η. (2003). *Η σχολική τάξη, Τόμος Α', Χώρος, Ομάδα, Πειθαρχία, Μέθοδος*. Αθήνα: Εκδόσεις ιδίου.
- Πόρποδας, Κ. (2005). *Η Μάθηση και οι δυσκολίες της (Γνωστική Προσέγγιση)*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2006). *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας. Τόμος Α'*. Αθήνα: Εκδόσεις ιδίου.
- ΥΠΕΠΘ, (2001). Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) της Ελληνικής Γλώσσας για το Δημοτικό Σχολείο. Ανακτήθηκε στις 12/11/2010, από τη διεύθυνση <http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>